

Kako lahko urbanist pozivi eno stran Kolodvorske ulice, ki jo obvladujeta obupno dolgočasni socrealistični stavbi bivšega združnega doma in občine? Spodaj je zarisana njegov predlog: arkadični vložek v pasazi z lokali.

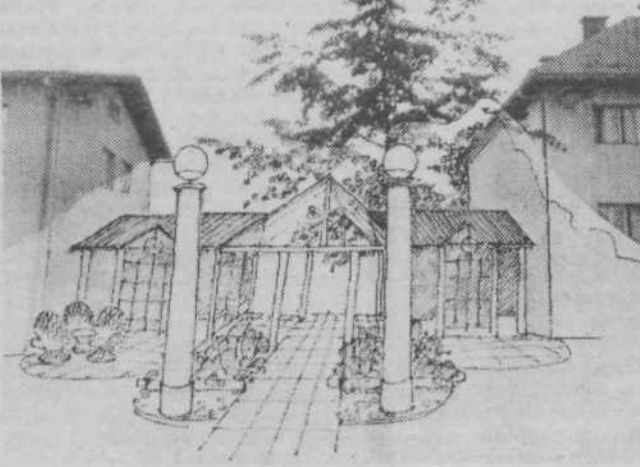
KAJ DELAJO GROSUPELJSKI URBANISTI

Predlog za bolj mestno podobo Grosuplje

Grosupeljski paviljon v Kolodvorski ulici je vzdignil precej prahu. Reakcija nas je vsekakor presenetila. Sodili smo namreč, da smo Grosupljo pripomogli do najlepšega možnega paviljona tipa kioskov.

Zato menimo, da je prav, če povemo kaj več o naših predlogih za ureditev pešačke Kolodvorske ulice - ti vsebujejo še nekaj takšnih in podobnih objektov; malenkost o spremenjeni gospodarski shemi družbe - ta pogojuje porast interesa po gradnji malih poslovalnic - pa še nekaj o tem, kako in čemu naj bi Grosuplje postale bolj mestne.

Dispariteti, pretežno stanovanjski jugovzhodni rob je možno dograjevati z novim disperznim elementom - paviljonom, ki se bo ponavljal v sekvencah. Severozahodni ulični niz po stilu socrealističnih stavbnih blokov pa je možno napraviti bolj konsistenten z arkadnimi vložki v pasazi med občino in stavbo DPO. V uličnem pasu pred Beograjsko banko smo si zamislili še niz enotno oblikovanih stojnic.

Med Kolodvorsko in Taborsko cesto, kjer so zdaj vrtovi, naj bi bil prihodnji center Grosuplje. V programu urejanja, ki ga predvideva Zavod za urbanistično načrtovanje, so trgovski, storitveni in gostinski lokali, kar je prikazano na spodnji skici. Ta pešačka ulica se izteka na Kolodvorsko ulico.

Predlagani novi elementi ulice imajo poleg vnosa novih dejavnosti tudi drugačen smisel. Ta je oblikovalski na nivoju samih objektov - vsi bodo morali biti skrbno arhitektonsko projektirani in orientacijski - oblikovalski na nivoju urejanja ulice.

Postavitve paviljona so začasne značaja. V prihodnosti se bodo večinoma morali umakniti različnim zgradbam, ki jih predvideva ureditveni načrt, ali drugače - plan bolj mestnega, urejenega in živahnega centra Grosuplje. Bodo torej Grosuplje postale res bolj ali celo popolnoma mestne?

Če ob takšnem branju pomislimo na korzo obmorskih mest, si moramo priznati, da se na Kolodvorski ulici malo dogaja. Zgolj posamične klopi med drevesi, lepo oblikovane luči ali koši za odpadke pa k večji živahnosti ne bodo kaj prida pripomogle.

Do takrat pa želimo, da bodo opisani in tudi nepredstavljeni mali lokali v Kolodvorski ulici, v njenem zaledju in ob Kolodvoru uspešno izpolnili vrzeli v ponudbi in konkurenci, prihranili kakšen dinar ali pot v Ljubljano, če že ne v Avstrijo ali Italijo, in oblikovali nekoliko živahnejše šahmatne obnove v nastajajoči pešački ulici.

GROS-EX & Co. Grosuplje. Iščemo sposobnega, ambicioznega, samostojnega in kreativnega DIREKTORJA, ki bo soustvarjal firmo z mednarodno obležbo in široko dejavnostjo. Ponudbe na uredništvo pod šifro GROSEX.

DA za Slovenijo. Združenje lastnikov razlaščenega premoženja v občini Grosuplje poziva vse svoje člane, simpatizerje in vse razlaščene, da se v nedeljo, 23. dec. 1990, udeležijo vseljidskega glasovanja (plebiscita) in glasujejo z zgornji tekst preoblikovali, skrajšali in se v njegovi omejitvi na bistveno sporočilo, ki ga Zavod za urbanistično načrtovanje želi posredovati delegatom in drugim občanom.

ABC POMURKA DO TABOR Adamičeva 14 722-315. Iščemo več delavcev, ki imajo veselje za delo v gostinstvu: natakar(ica), kuhar(ica). Pismene prijave se zbirajo v kadrovski službi. Zazeleno je, da kandidati pridejo na pogovor.

DA za samostojno in neodvisno Slovenijo, to je za narodno državo, v kateri si bomo sami določali oblast in zakone, pravice in davke, svobodo in življenje. DA za pravičnost in delavnost, za poštenost in usvarjalnost, za spravo in za popravilo krivic, za preseiganje naše nesamostojne preteklosti in za polaganje temeljev naše narodne prihodnosti. Za Odbor ZLRP v občini Grosuplje JAKOB MULLER

Urbanistični nered je posledica odtrganosti od korenin

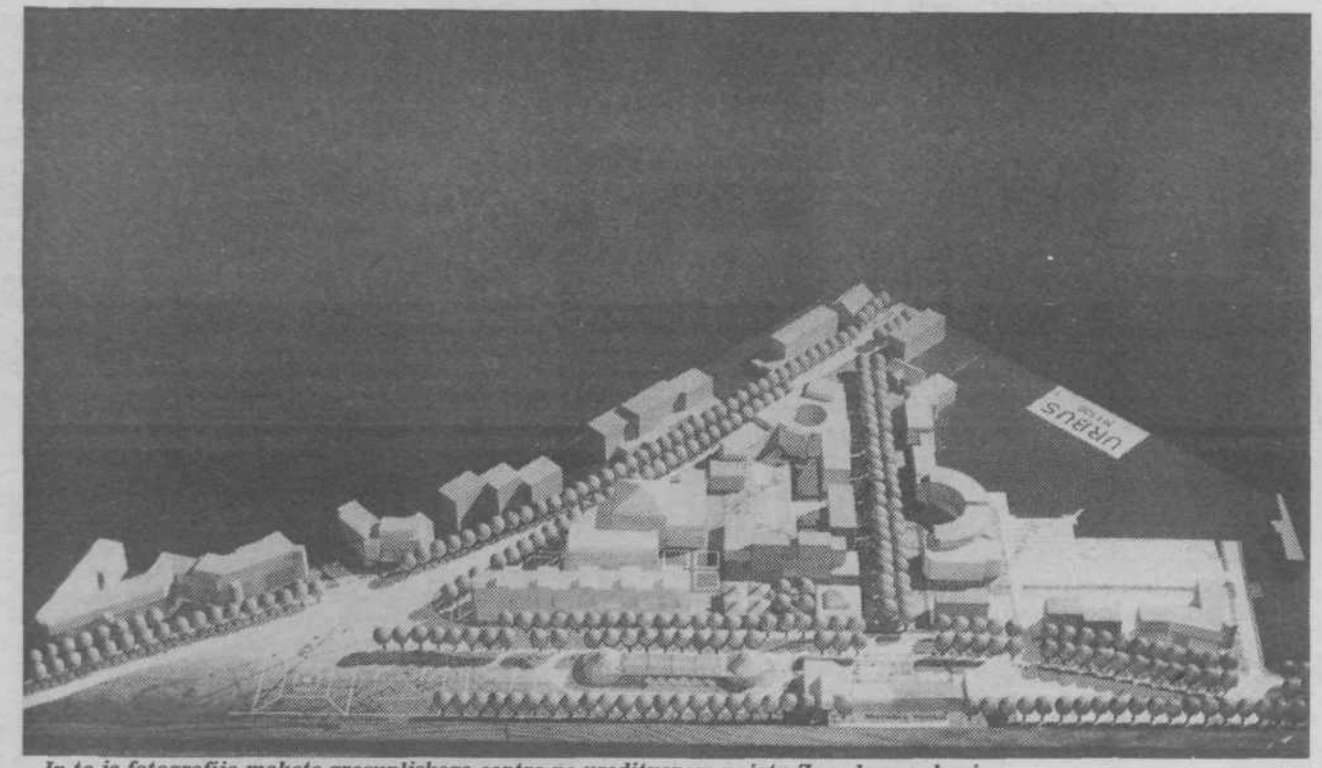
Odgovor na delegatsko vprašanje ali enotno zahtevo Demosa po odstranitvi paviljona v Kolodvorski ulici ter zahtevo po prenehanju postavljanja takšnih in podobnih lokalov smo glede na zgornji tekst preoblikovali, skrajšali in se v njegovi omejitvi na bistveno sporočilo, ki ga Zavod za urbanistično načrtovanje želi posredovati delegatom in drugim občanom.

Tako arhitektura in urbanizem nastopata kot orodji in hkrati refleksija sistema ob bolj ali manj uspešnih poskusih vgrajevanja naravnih mehanizmov. Prva skupina primerov zadeva ruralni prostor in individualno gradnjo. Danes lahko vsi ugotovimo, da so vsi izgubile svojo identiteto, disperzni in množično stanovanjsko in vikendsko pozidavo pa lahko označimo kot ekološki problem. Slika vasi in oblika stanovanjske hiše stopita na pot transformacije tisti hip, ko je objavljena nova, v temelju spremenjena družbena ureditev. Država delavec in kmetov se v grajenem prostoru pokaže v treh paradoksnih slikah: - Kmet v sistemu ureditve postane krajši konec. Njegov status je izražen v predajočih vseh in novih »mestih« hišah, ki staro izpodrivajo. Te imajo prednostni statusni pomen. - Delavci si množično grade vile - točneje hiše, ki iz tipa vile izhajajo in so glede na izvorni model osiromašene prav vseh njenih oblik, dodatni vir težav je neprimeren funkcije sheme hiše novemu uporabniku. - Ekonomski vidik paradoksa se kaže v dveh plasteh: Jugoslavija je danes največji uvoznik hrane v Evropi. Za politični

system statusna množična gradnja za tuj denar - kredite - rezultira v dolgove, ki nas bremene danes. Druga skupina primerov se veže na prvo v pogledu identitete. Če govorimo o identiteti, ki jo vsi vasi, trgi, mesta in krajin izgubijo, potem sta priljubljeni razvoj v takšni smeri nastojata dva faktorja - arhitektura kot oblikovanje zgradb in urbanizem kot oblikovanje naselji, oja skupaj pa kot podaljšek volje sistema. V drugi skupini bomo obravnavali problem arhitekture v paralelah. Med tem ko gradovi-predstavnik preživelega in osvražene sistema propadajo, dominantnost cerkve nadomesti stanovanjska stolpnica. Palačam ali trškim hišam ob bok se postavi sprva socrealistični, kasneje funkcionalistični v zadnjem času pa celo že prav lepo oblikovan stanovanjski blok, vile in kmečke hiše pa izpodrine vedno enaka, stereotipna »kocka« dva ali tri štuke, z zadostno mero nasilja, da pregaži vse značilnosti vasi in lepoto krajine. V tretjem odstavku želimo obravnavati urbanizem na primeru Ivančne Gorice. To si lahko kandidiral za šolski primer politično usmerjenega razvoja naselja.

Po grobi oceni je Ivančna gorica z zaselki, ki so danes v sklopu naselja od začetka poselitve pa do druge svetovne vojne merila 5,62 hektara. V obdobju 45-ih let pa se je razširila za 22,12 hektara stanovanjske gradnje, 0,45 hektara centralnih funkcij in 26,75 hektara predelovalne in industrijske proizvodnje - v kvalitetnem kmetijskem prostoru. V povzetku je slika takšna: Obseg, ki ga naselje dobi v cca 750-ih letih... 5,62 ha Obseg, za katerega se naselje poveča v 45-ih letih... 49,32 ha Ekspanzijski rast opisane naselja lahko blago označimo z megalomanijo sistema. Megalomanija sistema se prenese na posamične predstavnike družbe. Primer: včasih so na primer desetčlanske družine zivele na cca 50 do 100 m², danes pa povprečna štiričlanska družina na podeželju živi - želi živeti na cca 200 do 400 m² površine, seveda vsaka v svoji hiši in seveda vsaka na svoji parceli. Če je le možno na sredini čimvečjega zemljišča in po možnosti na čimlepši, še boljše - osamljeni legi. Pozidavo opisanih kmetijskih površin lako blago označimo kot lahkonost političnega - gospodarskega odločanja. Možnost za lahkonost odločanje temelji na gradnji s tujim denarjem - krediti, s katerimi se otepmo in pod katerimi tone gospodarstvo in naš standard. Lahko odločanje samo pa je pogojeno s kolektivno, torej nikogaršnje odgovornostjo. Slika, ki izhaja iz zagornjih primerov in je refleksija minulega sistema, je precej porazna. Kaže na krizo sistema. Povezanost vsega v en sam mehanizem pokaže posledično krizo duha, ki ga spet blago označimo z neredom v glavah. Kljub temu da vemo, da se vse vrsti po zakonu inercije, želimo verjeti, da se bo sklenjen krog krize razprl in da bo lahkonost politične odločitve nadomestil zrel in odgovoren razum. Presoje ali odločitve pa bodo temeljile na potrebnih oblikah predizobrazbe in izkušenju. Naša razmišljanja bomo sklenili s pripodobno: Vsi smo na isti ladji. Ta ladja je rahlo naseljena in nemara si vsi želimo temu odpočiti. Imamo konkreten predlog za reševalno akcijo: Kakor je red na ladjah, tako predlagamo, da si tudi mi, državljani Slovenije ali občani Grosuplje razdelimo svoje vloge - vsakdo naj odgovorno in po najboljših močeh opravlja SVOJE delo, pa bomo nemara našo ladjo izvlekli iz različnih oblik balkanizmov bliže Evropi.

Oba članka je prispeval ZAVOD ZA URBANISTIČNO NAČRTOVANJE.

In to je fotografija makete grosupljskega centra po ureditvenem načrtu Zavoda za urbanistično načrtovanje. Spodaj je avtobusna postaja, katere prva faza naj bi šla v realizacijo že v bližnji prihodnosti. Kolodvor poleg nje na levi bo z dograjenim levim in desnim krakom oblikoval trg pred seboj. Vanj se bo iztekala pešačka Kolodvorska ulica. Levo od te ulice, že na Adamičevi je predviden nov kulturni center s knjižnico in čitalnico. Na desni je lamela trgovskih, gostinskih in storitvenih lokalov, na vogalu Kolodvorske in Adamičeve pa je nova občina, ki bo končno zbrana v eni stavbi. Izvršni svet občinske skupščine že preverja možnosti za začetek gradnje.

Da, to je bila današnja Kolodvorska cesta v Grosupljem. Sto let bo, kar je lipe ob njej zasadil tedanji župan in delzini poslanec Franc Košak. Košaki so zapisani v tukajšnje župniške knjige že od leta 1630. Domovali so najprej na hribu, ki mu danes ljudje sicer popularneje pravijo Košakov hrib, potem pa so se preselili k novo zgrajeni znameniti cesti, ki je povezovala Vojno krajino, Karlovac, z deželo Kranjsko, Trstom in še naprej. Zgradili so hišo, v kateri je danes grosupljska knjižnica in lepa, z mojstrsko obdelanim lesom obdana poročna dvorana. Tudi prva hiša z leve ob Kolodvorski cesti, je bila dom Kosakove rodovine. Nasploh so bili Košaki skoz vse generacije, dobrih 350 let, zanimiv rod. Sin tistega Košaka, ki je bil zasadil lipe, je bil znameniti čebelar, ki je svojo med in čebele pošiljal čela na daljno Japonsko, seveda pa tudi po danih takozvanih bližnji in daljni Evropi. Poslednji iz rodu grosupejskih Košakov je prof. dr. Karel Košak, ki živi v Ljubljani, matematik in dolgoletni profesor na strojni fakulteti. Eden od šestih univerzitetnih profesorjev, ki jih je Slovenec dalo to naše Grosuplje.

INOVATOR LETA Udomačil je energijo vetra

Franci Ahlin, 35-letni Grosupeljčan, podpredsednik našega izvršnega sveta z diplomom ekonomista, ki se je izpopolnjeval v SZ in Nemčiji, je ob letošnjem občinskem prazniku prejel priznanje Inovator leta. Kljub temu, da ima malo časa, ima veliko konjičkov, prvi pa je patentirana električna centrala na veter.

Enosmerna vetrna centrala EOL - 2000 AG je kombinacija alternatorja in generatorja. Vodena je popolnoma samodejno z elektronskim krmilnim vezjem (zaščiteno pri Zveznem zavodu za patente P-1518/90). Primerna je za osamele objekte v gorah in na otokih ter povsod tam, kjer ni električne energije in je dovolj vetra. Vso pridobljeno električno energijo uporabnik porabi sam. Sistem ni paralelne narave, kar pomeni, da ni kompatibilen s klasičnim električnim omrežjem. Gre za povsem samostojno enoto. Generator ogreva sanitarno vodo ali prostor, alternator pa skrbi, da so akumulatorji vedno dovolj polni. Električno energijo iz akumulatorjev uporabljamo za razsvetljavo 12 V ali 24 V, TV, radio in tako dalje. Nosilni stolp je ozemljen. Za morebitno prenapetost v dovodnih žicah pa skrbi specialni strelkovodni filter.

KARAKTERISTIKE CENTRALE EOL 2000 AG

Table with 2 columns: Vetrno kolo (number of blades, diameter, power) and Alternator (characteristics, name, use). It lists technical specifications for the EOL 2000 AG wind turbine.

